

DE MINISTER-PRESIDENT VAN DE VLAAMSE REGERING
VLAAMS MINISTER VAN ECONOMIE, INNOVATIE EN INDUSTRIE, BUITENLANDSE ZAKEN, DIGITALISERING
EN FACILITAIR MANAGEMENT

MEDEDELING AAN DE VLAAMSE REGERING

Betreft: Periodieke rapporteringen over mensenrechtenverdragen

Samenvatting: Met deze mededeling wordt de Vlaamse Regering geïnformeerd over de verplichtingen inzake de periodieke mensenrechtenrapportages en de bijbehorende dialogen met de Verdragsorganen van de Verenigde Naties en Comit  s binnen de Raad van Europa. Vlaanderen draagt het respect voor mensenrechten hoog in het vaandel en vindt het belangrijk om dit ook naar de buitenwereld toe duidelijk uit te dragen.

Deze mededeling verduidelijkt en actualiseert de interne afspraken en de werkwijze rond deze rapporteringen, en vervangt daarmee de eerdere mededeling van. 17 oktober 2008 (VR 2008 1710 MED.0459)

De mededeling verduidelijkt de geldende werkwijze, zowel qua inhoudelijke opvolging als qua politieke validatie. Daarmee wordt de Vlaamse Regering systematisch en tijdig betrokken bij de opmaak van de Vlaamse bijdragen en wordt zij na afloop geïnformeerd over de aanbevelingen van de internationale toezichtsmechanismen.

In het bijzonder wordt aandacht gevraagd voor de voorbereiding van de vierde Universele Periodieke Doorlichting (UPR) van België, voorzien in mei 2026, waarvoor het nationale rapport nog dit jaar moet worden opgesteld. In dit verband wordt ook gewezen op de openstaande aanbeveling tot ratificatie van het Optioneel Protocol bij het Verdrag tegen foltering (OPCAT).

Het Vlaams Mensenrechteninstituut (VMRI) maakte een overzicht van alle openstaande aanbevelingen op. Dit overzicht is bijgevoegd bij deze mededeling.

De Vlaamse Regering hecht veel belang aan de bescherming en bevordering van mensenrechten. Vanuit haar bevoegdheden zet Vlaanderen zich actief in om mensenrechten en fundamentele vrijheden te bevorderen en te bewaken

Het Vlaams buitenlands beleid, zoals verankerd in het Regeerakkoord en de Beleidsnota Buitenlands Beleid, bevestigt de ambitie om een waardengedreven en solidair Vlaams buitenlands beleid te voeren, dat ook bijdraagt aan het bevorderen van vrede, veiligheid en welvaart wereldwijd. Daarmee onderstreept de Beleidsnota Buitenlands Beleid het belang van het uitdragen van respect voor mensenrechten door de beleidsdomeinen die tot haar bevoegdheid behoren. Vlaanderen wil hierbij

op een onderbouwde en geloofwaardige manier bijdragen aan internationale mensenrechtenrapportering en dialoog. Mensenrechtenrapportering is niet enkel een verplichting, maar ook een kans om Vlaamse beleidsinspanningen en goede praktijken onder de aandacht te brengen.

1. RAPPORTAGES

België is partij bij verschillende mensenrechtenverdragen van de Verenigde Naties en de Raad van Europa. De meeste van deze verdragen zijn zogenaamde gemengde verdragen, waarbij zowel de federale overheid als de deelstaten, waaronder Vlaanderen, bevoegdheden uitoefenen en dus partij zijn. Deze verdragen brengen verplichtingen met zich mee, waaronder periodieke rapportering over de naleving ervan. De Vlaamse Regering draagt binnen haar bevoegdheden bij aan de uitvoering van deze verdragen en levert input voor de gezamenlijke rapportering van België, waarbij elke overheid verantwoordelijk is voor haar eigen bevoegdheden. Vlaanderen engageert zich om deze aanbevelingen ernstig te bestuderen en waar mogelijk en binnen haar bevoegdheden gevolg te geven aan relevante aandachtspunten.

A. VERENIGDE NATIES

Ons land is partij bij de volgende fundamentele mensenrechtenverdragen:

- Internationaal Verdrag inzake de uitbanning van alle vormen van rassendiscriminatie (CERD)
- Internationaal Verdrag inzake burgerrechten en politieke rechten (BUPO)
- Internationaal Verdrag inzake economische, sociale en culturele rechten (IVESCR)
- Verdrag inzake de uitbanning van alle vormen van discriminatie tegen vrouwen (CEDAW)
- Verdrag tegen foltering en andere wrede, onmenselijke of ontterende behandelingen (CAT)
- Verdrag inzake de rechten van het kind (KRV)
- Internationaal Verdrag voor de bescherming van alle personen tegen gedwongen verdwijning (CED)
- Verdrag inzake de rechten van personen met een handicap (CRPD)

Voor elk verdrag geldt een verplichting tot periodieke rapportering (ongeveer om de vier jaar) aan het bijhorende verdragsorgaan, bestaande uit onafhankelijke experts. Na de indiening van het nationaal rapport volgt telkens een mondelinge dialoog met het verdragsorgaan, waarna het verdragsorgaan aanbevelingen formuleert aan de verdragspartij.

Daarnaast kent de VN-Mensenrechtenraad het UPR-mechanisme, waarbij de mensenrechtenprestaties van elk land om de vijf jaar worden doorgelicht door andere lidstaten. De UPR gebeurt dus niet door onafhankelijke deskundigen maar door vertegenwoordigers van de VN-lidstaten. België zal in mei 2026 opnieuw onderworpen worden aan een UPR-proces, waarvoor het nationale rapport nog dit jaar moet worden opgesteld. In dit verband wordt ook gewezen op de openstaande aanbeveling tot ratificatie van het Optioneel Protocol bij het Verdrag tegen foltering (OPCAT).

Het Vlaams Mensenrechteninstituut begon recent met het monitoren van deze aanbevelingen, en publiceert deze ook in leesbare versie op zijn website¹.

B. RAAD VAN EUROPA

Ons land is partij bij de volgende mensenrechtenverdragen van de Raad van Europa:

¹ Rapport Mensenrechten in Vlaanderen: Aanbevelingen van internationale en Europese toezichthoudende comités, 28 maart 2025. Weblink: <https://www.vlaamsmensenrechteninstituut.be/publicaties/rapport-mensenrechten-vlaanderen-aanbevelingen-van-internationale-en-europese>

- Europees Verdrag inzake de Rechten van de Mens en de Fundamentele Vrijheden (EVRM)
- Europees Sociaal Handvest (ESH)
- Europees Verdrag ter voorkoming van Foltering en Onmenselijke of Vernederende Behandeling of Bestrafing (Folterpreventieverdrag)
- Verdrag inzake de bescherming van kinderen tegen seksuele uitbuiting en seksueel misbruik (Verdrag van Lanzarote)
- Verdrag inzake het voorkomen en bestrijden van geweld tegen vrouwen en huiselijk geweld (Verdrag van Istanbul)

Voor het Europees Verdrag inzake de Rechten van de Mens bestaat geen systeem van rapportering, maar is voorzien in een rechterlijk toezicht door het Europees Hof voor de Rechten van de Mens (EHRM). Voor de andere verdragen bestaat er wel een systeem van rapportering en/of monitoring. De modaliteiten verschillen van verdrag tot verdrag.

Op de naleving van het **Europees Sociaal Handvest** (ESH) wordt toegezien door het Europees Comité voor Sociale Rechten. Dit comité bestaat uit onafhankelijke deskundigen. De verdragspartijen moeten om de acht jaar een rapport indienen bij het comité. Het comité onderzoekt de rapporten en beslist of de situaties in de verdragspartijen in overeenstemming zijn met het ESH. Deze beslissingen, gekend als "Conclusies", worden jaarlijks gepubliceerd. Een selectie van de gevallen die niet in overeenstemming zijn met het ESH moeten door de verdragspartijen besproken worden met het Regeringscomité. Het Regeringscomité bestaat uit vertegenwoordigers van de partijen bij het ESH en wordt ondersteund door waarnemers van Europese werkgeversorganisaties en vakbonden.

Op de naleving van het **Folterpreventieverdrag** wordt toegezien door het Europees Comité voor de Preventie van Foltering en Onmenselijke of Vernederende Behandeling of Bestrafing. Dit comité bestaat eveneens uit onafhankelijke deskundigen. Het Folterpreventieverdrag legt geen periodieke rapportering op, maar voorziet wel in landenbezoeken door het comité. Elke verdragspartij is verplicht om bezoeken toe te laten aan elke plaats binnen haar rechtsmacht waar personen van hun vrijheid zijn beroofd door een overheidsinstantie. De bezoeken vinden plaats op periodieke basis (gewoonlijk om de vier jaar). Het comité kan ook *ad hoc*-bezoeken afleggen.

Op de naleving van het **Verdrag van Lanzarote** wordt toegezien door het Comité van Lanzarote. Dit comité bestaat uit vertegenwoordigers van de partijen bij het verdrag. De rapportering in het kader van dit verdrag gebeurt aan de hand van vragenlijsten die door het comité aan de verdragspartijen worden bezorgd.

Op de naleving van het **Verdrag van Istanbul** wordt toegezien door GREVIO, een groep van deskundigen inzake de bestrijding van geweld tegen vrouwen en huiselijk geweld. De rapportering in het kader van dit verdrag gebeurt via de opmaak van een nationaal verslag gevolgd door een plaatsbezoek van een GREVIO-delegatie.

De **Europese Commissie tegen Racisme en Intolerantie** (ECRI) monitort daarnaast alle lidstaten van de Raad van Europa. De ECRI bestaat uit één onafhankelijke deskundige uit iedere lidstaat van de Raad van Europa. De ECRI brengt regelmatig (ongeveer om de vijf jaar) een bezoek aan iedere lidstaat. Voorafgaand aan elk bezoek moeten de lidstaten in een schriftelijk rapport toelichten in welke mate gevolg is gegeven aan de aanbevelingen die na het vorige bezoek werden geformuleerd.

Tenslotte kan ook de Commissaris voor de Mensenrechten van de Raad van Europa mogelijke tekortkomingen in de naleving van de mensenrechten binnen lidstaten identificeren door middel van landenbezoeken en een dialoog met autoriteiten en middenveldorganisaties. De Commissaris kan vervolgens zijn bezorgdheden en aanbevelingen delen met de lidstaat met een oproep om hieraan tegemoet te komen.

2. POLITIEKE OPVOLGING OP VLAAMS NIVEAU

De minister van Buitenlandse Zaken coördineert de meeste rapporteringen . Voor een aantal specifieke rapporteringen zijn andere ministers verantwoordelijk. De tabel hieronder bevat een overzicht:

Verenigde Naties	
Internationaal Verdrag inzake de uitbanning van alle vormen van rassendiscriminatie (CERD)	Vlaamse minister van Buitenlandse Zaken
Internationaal Verdrag inzake burgerrechten en politieke rechten (BUPO)	
Internationaal Verdrag inzake economische, sociale en culturele rechten (IVESCR)	
Verdrag tegen foltering en andere wrede, onmenselijke of ontorende behandelingen (CAT)	
Internationaal Verdrag voor de bescherming van alle personen tegen gedwongen verdwijning (CED)	
Universal Periodic Review (UPR)	
Verdrag inzake de uitbanning van alle vormen van discriminatie tegen vrouwen (CEDAW)	Vlaamse minister van Gelijke Kansen
Verdrag inzake de rechten van personen met een handicap (CRPD)	
Verdrag inzake de rechten van het kind (KRV)	Vlaamse minister van Jeugd
Raad van Europa	
Europees Sociaal Handvest (ESH)	Vlaamse minister van Buitenlandse Zaken
Europese Commissie tegen Racisme en Intolerantie (ECRI)	Vlaamse minister van Integratie en Inburgering
Verdrag inzake het voorkomen en bestrijden van geweld tegen vrouwen en huiselijk geweld (Verdrag van Istanbul)	Vlaams Minister van Justitie en Handhaving
Verdrag inzake de bescherming van kinderen tegen seksuele uitbuiting en seksueel misbruik (Verdrag van Lanzarote)	Vlaamse minister van Jeugd

3. AMBTELIJKE REDACTIE EN COÖRDINATIE

Op federaal niveau coördineert de FOD Buitenlandse Zaken de rapportering, met inhoudelijke ondersteuning van de bevoegde federale departementen. Voor elke rapportering organiseert de FOD Buitenlandse Zaken één of meerdere COORMULTI-coördinatievergaderingen met alle betrokken entiteiten.

Op Vlaams niveau vervult het Departement Kanselarij en Buitenlandse Zaken (DKBUZA) een transversale coördinerende rol voor de meeste verdragen. Bepaalde verdragen worden inhoudelijk gecoördineerd door andere entiteiten, zoals:

- Het Agentschap Binnenlands Bestuur voor het Verdrag inzake de uitbanning van alle vormen van discriminatie tegen vrouwen en het Verdrag inzake de rechten van personen met een handicap;
- het Departement Cultuur, Jeugd en Media via de Nationale Commissie voor de Rechten van het Kind voor het Kinderrechtenverdrag en het Verdrag van Lanzarote;
- het Agentschap Justitie en Handhaving voor het Verdrag van Istanbul.

Voor de Vlaamse bijdrage in de rapporteringen werkt het departement Kanselarij en Buitenlandse Zaken nauw samen met de verschillende entiteiten van de Vlaamse overheid. De verschillende beleidsdomeinen zijn immers zowel ambtelijk als politiek verantwoordelijk voor hun eigen bijdragen. Via het Strategisch Overlegorgaan Internationale Aangelegenheden (SOIA) beschikt het departement Kanselarij en Buitenlandse Zaken over minstens één aanspreekpunt per beleidsdomein, die zorgen voor de tijdige aanlevering van politiek gevalideerde bijdragen aan de verschillende rapporteringen.

Geruime tijd na de indiening van het nationaal rapport, vindt een dialoog plaats met het bevoegde comité. De hierboven geschetste taakverdeling geldt ook voor de voorbereiding en de deelname aan deze dialoog. De Diplomatiek Vertegenwoordigers van Vlaanderen in resp. Geneve (VN) en Parijs (voor de Raad van Europa) ondersteunen de coördinerende entiteit in voorbereiding en tijdens de dialoog.

4. INDICATIEVE KALENDER

De volgende rapporteringscycli worden in de huidige regeerperiode verwacht – exacte timing TBA:

Universal Periodic Review (mei 2026)
Verdrag inzake de uitbanning van alle vormen van discriminatie tegen vrouwen (CEDAW)
Internationaal Verdrag inzake de uitbanning van alle vormen van rassendiscriminatie (CERD)
Internationaal Verdrag inzake burgerrechten en politieke rechten (BUPO)
Internationaal Verdrag inzake economische, sociale en culturele rechten (IVESCR)
Verdrag inzake de rechten van het kind (KRV)

5. WERKWIJZE

De Vlaamse bijdragen aan de rapporteringen dienen steeds gevalideerd te worden door het politieke niveau. De Vlaamse Regering wordt tijdig geïnformeerd over sleutelmomenten in de rapporteringsprocedures en ontvangt na afloop de conclusies en aanbevelingen.

De werkwijze voor iedere^(*) mensenrechtenrapportering is als volgt:

Via (schriftelijk) interkabinettenoverleg:

- 1) Aankondiging van de start van de rapporteringsprocedure, met vermelding van de deadline voor de Vlaamse bijdrage van de betrokken Vlaamse beleidsdomeinen;
- 2) Politieke validering van de Vlaamse bijdrage aan het nationaal rapport;
- 3) Politieke validering van het gecompileerde nationaal rapport;
- 4) Aankondiging van de voorbereiding van de dialoog over het nationaal rapport, met vermelding van de thema's die tijdens de dialoog aan bod zullen komen en aanpak

Via een Mededeling aan de Vlaamse Regering

- 5) Terugkoppeling van de aanbevelingen van het betrokken monitoringmechanisme

^(*)Uitzondering hierop is de rapportage voor het kinderrechtenverdrag, dat via de Nationale Commissie voor de Rechten van het Kind verloopt. Politieke validatie gebeurt daar bij consensus door de 9 regeringsvertegenwoordigers (waarvan 2 aangeduid door de Vlaamse Regering),

Minister-president van de Vlaamse Regering,
Vlaams minister van Economie, Innovatie en Industrie, Buitenlandse Zaken, Digitalisering en Facilitair
Management.

Matthias Diependaele

Bijlagen:

- Rapport VMRI Mensenrechten in Vlaanderen: Aanbevelingen van internationale en Europese toezichthoudende comités